По конфіскаті — другий наклад

Ч. 82 (10 465). Львів, вівторок 14. квітня 1925. Почтову належитість оплачено гуртом. Рік XLIII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛУДНЕМ

РЕДАКЦІЯ І АДМИНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок 10, II. пов.

Конто почт. щад. 143.322.

Адреса для телеграм: „Діло“ Львів.

Гол. Редактор при'ймає від 1—3 год. передпол. Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно в краю 4·20 зл. ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 дол., Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 3 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к. Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. Зміна адреси 1 зол.

В справі оголошень звертатися до Адміністрації.

ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 17 сот.

Французька кріза.

Хоча нашим читачам уже відомий факт вручення димісії кабінету Erpio, гадаємо, що стаття нашого паризького дописувача, писана безпосередно перед цим фактом, не втратила на своїй актуальности, з огляду на вірну вказку подробиць про історію цеї димісії, тим більше, що автор передбачав наслідки крізи.

Ред.

Париж, 4-го квітня.

Дуже довго вже сальони французької посольської Палати не бачили такого приливу депутатів зі стурбованими обличчами. Старі журналісти запевнюють, що треба завернути до часів війни, щоби побачити подібну картину. Що сталося? Позавчора в сенаті при загальному задубінні міністр фінансів Клемантель признав не більше не менше як те, що державна каса пуста. Одночасно в Палаті опозиція, причепившись до другорядного факту, залишила салю засідання. Erpio, якому негайно донесли про промову Клемантеля, прибіг до Люксембургу (Сенату) і дезавував свого міністра фінансів. А під вікнами Люксембургу, по всьому „Латинському Кварталі“ кількатисячна юрба студентів манїфестувала проти міністра освіти, який зачинив правничий факультет і усунув з посади його декана. Неясну, або може занадто ясну ролю відограв у всьому цьому саме Клемантель.

На засіданні кабінета першого квітня вирішено, що Клемантель виступить у Сенаті щойно тоді, коли будуть відомі результати сенатських виборів у Парижі, де Мільран виставив свою кандидатуру, що має нині велике політичне значіння. Але Клемантель, радикал-соціяліст з малими симпатіями до Леона Блюма і його фінансових проєктів, нараз заявляє в сенаті, що уряд вимагає дозволу випустити нові три міліярди паперових гропей, себто признав, що уряд стає на шлях інфляції. Треба знати, який жах викликає у Франції не слово „інфляція“, щоби зрозуміти загальне одубіння. Правда Клемантель не поставив крапок на і, не вимовив цього заклятого слова, а обережно додав, що нові три міліярди підуть на потреби промислу та торговлі і що ними скарб не скористується. Не треба бути фаховим фінансістом, щоби як стій зауважити, що мова йде не про промисл, а про справжню інфляцію. Ось кілька фактів. В 1922 році доляр коштував 14 франків, а в портфелі франц. банку було два міліярда; в жовтні 1923 р. доляр коштував 17 франк., а в портфелі — 3 міліярда, в останньому білянсі фр. банку читаємо, що в його портфелі шість міліярдів, а доляр вартий 19 франків. Отже від жовтня 1923 р. до березня ц. р. ціни не подвоїлися. Навіть, коли припустити, що один міліярд піде на промисл, куди підуть останні два міліярди? Вчора здемісіонований Клемантель заявив у „Матен“, що він є за новою емісією, бо не хоче податку на капітал улюбленої ідеї Леона Блюма. Але піти на інфляцію, це рискувати банкроцтвом, піти на податок від капіталу — цього не хоче буржуазія і в цьому лежить глибока причина нетрівкости лівого бльоку і всеї неминучої політичної крізи.

Лівий бльок провів злу ніч з 2-го на 3-е, від якої досі ще не виліккувався. На допомогу покликано Де Монзі, що має заступити Клемантеля. Мені доводилось уже кілька разів на сторінках „Діла“ зупинятися на постаті Де Монзі, і я тоді відмітив його сміливість. Дійсно потрібна не аби яка сміливість, щоби кинутися на рятунок потопаючого міністерського корабля. Де Монзі має щось з Талейрана, а разом з цим і з Дон-Кіхота; професія ж адвоката розвинула в ньому смак до оборони заздалегідь програних справ.

Але Де Монзі поставив свої умовини і попередусього питання Ватикану, бо Де Монзі, як відомо, є проти скасування амбасади при Ватикані. Мабуть справді становище кабінету трагічне, коли він мусів уступити в питанні, що було базою його виборчої плятформи, і проти якого є вся радикальна Франція: Ватикан матиме і надалі представника III-ої республики під прибраним іменем „Charge d'affaires“ для справ Альзасії та Льотарингії... Я позволю собі тут процитувати уривки з дотепної статті „Rappel'a“, зовсім не ворожого до уряду, про сучасний мент: „Чому Де Монзі перейняв портфель? Що він робитиме в міністерській корчмі? Чи може ведений предківським лицарським інстинктом він хоче врятувати другів у небезпеці? Чи він хоче скористати з кількаденної влади, щоби забезпечити успіх своєї ватиканської політики? Чи він хоче перевести совітську республику до Каносси барона Люї? (Люї був великим міністром фінансів, який оздоровив французькі фінанси підчас реставрації. Натяк на те, що Де Монзі сподівається примусити совіти платити борги. І. Б.). Чи може Де Монзі є тим великим хірургом, якого кличуть у випадку розпуки і який через свою професійну елеґантність все таки робить операцію... для родини хворого“?

Сучасне положення кабінету є тільки зовнішнім виявом тої великої крізи, яка назріває в цій гарній країні і якої ніхто не може сьогодні передбачити ні щодо форми ні щодо наслідків. Відкладаючи до иншого разу це питання, а вертаючись до Erpio, треба признати, що він стоїть дійсно перед безпосередною дилємою, яка бере початок в ідеї парляментського бльоку буржуазних радикалів з соціялістами. Коли він переможе в палаті, а буде побитий в сенаті, тоді це конфлікт двох палат, колиж впаде в палаті, це розрив бльоку...

Ільно Борщак.

Преса.

З приводу prima-апрільського внесення „Визволення“. — Жидівське факторство.

Внесення клюбу „Визволенє“ на розвязання сойму і розписання нових виборів найшло однозгідний відпір великої більшости посідачів мандатів і посольських дієт. Всі ті, які зарвали чужі мандати, та яких політика давно не находить відгомону серед виборців, всі ендеки, пястівці, пепесівці і „малопольські“ Жиди бажають продовжити істнування анемічного сойму ще на півтретя року. Очевидно, свої шкурні інтереси прикривають вони високопарними загальниками про направу скарбу, упорядкування „кресів“, самоврядне законодавство і т. и. Хієно-Пяст використовує свої впливи на знищення й повне—не лише політичне—але й економічне та культурне поневолення українського й білоруського народу.

Та одночасно з визволенським внесенням впав на посідачів мандатів панічний страх за їх утрату, а головно невимовний переляк, що до польського сойму можуть увійти представники українського населення з Галичини. В соймових кульоарах кружляли менше й більше тривожні чутки про майбутній вигляд нового сойму.

Соймовий справоздавець лодзької „Републік-и“ доносить про загально пануюче переконання, що при нових виборах вшехполяки (ендеки) втратять кілька мандатів, зменшиться теж кількість мандатів „Пяста“, а зовсім зникне з лиця сойму група пос. Бриля. „Визволєнє“ сподієтся при виборах здобути кілька або й кільканайцять нових мандатів. Та найцікавійшим явищем буде виборча боротьба на „кресах“.

Про це явище ось що говорить жидівсько-„малопольський“ посол **Розмарін**:

„Найхарактеристичнійшою прикметою нових виборів буде масова участь Українців. Не підлягає найменшому сумніву, що Українці ввійдуть до майбутнього сойму в числі пятьдесяти й кількох послів. Тринять кілька мандатів мають запевнених в Сх. Галичині **коштом** (?!) пястівців, ендеків і Жидів, а понад двацять мандатів здобудуть в инших округах на східних окраїнах Річипосполитої. До сойму ввійдуть старі, випробовані українські парляментаристи, як Кость Левицький, Лев Бачинський й инші. З їх уст почуємо невідрадні під ораторським оглядом промови. Але я певний, що вони загвоздять всю працю майбутнього сойму. Є вони неуступчивими шовіністами, крайніми українськими ендеками. Позитивна праця з ними певно стрінеться з непереможними труднощами. Очевидно, українські угрупування теперішнього сойму зі всіми пересічними провідниками зникнуть з поверхні“.

Можемо впевнити „малопольсько“-жидівських політиків, визнавців „святого егоїзму“ і мандатової загребущости, що ми не є такі незвичайно ласі на посольські мандати, як вони. Тому й всі їхні „страхи на Ляхи“, все те премедитаційне інспірування ендеків, пястівців і инших польських реакціонерів є що найменше несмачне, як не ганебне. Видно, що й новітні Жиди не визбулися закоріненого в їхній психіці **факторства**. Як колись кожний польський шляхтич мав „свого Жида“, так і тепер ендеки і пястівці здобули „своїх Жидів“ до політичного факторства. Майбутні українські представники в соймі, — очевидно, якщо українське населення вважатиме доцільним вислати своїх заступників до польської законодатної установи — спинятимуть всіма засобами „позитивну працю“ сойму. Вони є „крайними шовіністами й ендеками“. Коли уявити собі, що gros „позитивної праці“ польського сойму проявляється у відомому „кресовому законодавстві“, то тут ще яркійше вийде роля офіційних жидівських політиків. Вони немов звертаються до польської реакції, яка на основі протиставлення українських „крайних шовіністів й ендеків“ видно не є ані „шовіністичною“, ані „ендецькою“, — і кажуть: піддержуйте нас, закріпіть наші мандати, бо ми несемо й утверджуємо польську культуру на „кресах“, бо ми є тихі, смирні, патріотичні, ми працюємо позитивно, ми не завадіяки, як ті українські „шовіністи“, що тільки чигають на нагоду, щоби загвоздити польський сойм.

Факторський погляд пос. Розмаріна якраз заставляє частину польської лівиці пропагувати думку розвязання сойму, щоби **Українців заскочити новими виборами й не дати змоги до них приготовитися.** За те правиця згідно з жидівськими інтенціями називає цей погляд легкодушним. Краще піддержувати навіть анемічний сойм, бо через його розвязання не заскочиться ненадійно українських „вархолів“.

Смерть патріярха Тихона

Дня 8. квітня помер у Москві перший по часах царського режіму патріярх московської православної церкви. Як відомо, за царського режіму від 1700 р., тобто від смерти останнього московського патріярха Адріяна, патріярхів не було. Від 1700 р. до 1721 р. не було нічого, що репрезентувалоб верховну єрархію тої церкви, щойно в 1721 р. цар Петро І. ввів на місце патріярха православний синод. Синод з ріжними компетенціями у ріжних часах був верховним і репрезентативним органом офіціяльного московського православія. Останніми часами, перед революцією 1905 р. і пізнійше, був він на ділі не найвищим церковним органом, а найвищим знаряддям московського уряду в церковних справах.

Революція змела весь старий режім з усіми його невідкличними атрібутами, не пощадила і синоду. Московська православна церква навязала до старих патріярших традицій і вже в часах большевицького перевороту, в часі боїв вибрала патріярхом Тихона.

Бл. п. Тихон (у світі Василь Іванович Белавін) походив зі священичої родини. Родився 1865 р. в

Red. czas. „Dilo“ we Lwowie. Pr. 266|25 W Imieniu Rzeczypospolitej Polskiej! Sąd okręgowy karny, jako Trybunał prasowy we Lwowie orzekł na wniosek Prokuratury Państwowej, że treść czasopisma „Dilo“ Nr. 78 (10.445) z dnia 9. IV. 1925 r. pod tytułem: „Wojenna atmosfera“ w ustępie od słów: „Wojenni pohrozy... do końca artykułu zawiera znamiona zbrodni z § 65 u. k., uznał dokonaną 8. kwietnia 1925 roku konfiskatę za usprawiedliwioną i zarządził zniszczenia całego nakładu i wydał w myśl § 493. p. k. zakaz dalszego rozpowszechniania tego pisma drukowanego. Zarazem wydaje się nakaz odpowiedzialnemu redaktorowi tego czasopisma, by orzeczenie niniejsze umieścił bezpłatnie w najbliższym numerze i to na pierwszej stronie. Niewykonanie tego nakazu pociąga za sobą następstwa przewidziane w § 21. ust. druk. z 17. grudnia 1862 Dz. p. p. Nr. 6. ex 1863. i t. d. zarządzenie za przekroczenie na grzywnę do ... Zł. P. Lwów, dnia 9. kwietnia 1925. Gawel.

містечку Торонці, псковської губернії. Духовну освіту одержав у псковській духовній семинарії та Петербурській Духовній Академії. Вчителював потім в псковській дух. семинарії і вступив в тому часі до монашого чину під іменем Тихона. Був він теж інспектором холмської духовної семинарії, а пізнійше її ректором. В 1897 р. стає епископом-вікарієм холмсько-варшавської дієцезії. По році їде до Америки на становище американсько-аляського епископа. В 1907 р. повертає він до Росії на становище ярославського архиепископа, а в 1916 р. стає московським і коломенським митрополитом.

Вже в часи большевицького перевороту взялася православна російська церква за вибір патріярха на православному Соборі. Вибрано було трьох кандидатів: новгородського архіепископа Арсенія, київського митрополита Антонія і московського Тихона. Жереб упав на Тихона. Безперечно, що його становище стало незавидним. За большевиків наступив розділ церкви від держави, а слідком за ним спали на голову православної церкви важкі удари. Духовенство, що звикло до високо упривелейованого становища за старих часів, а до того здеморалізоване царським режімом, нічим не причинилося ні до відродження православної церкви ні до закріплення патріяршої позиції.

Тихон ставився з початку дуже ворожо до большевиків. Вони довгий час толерували його поведінку, але, коли він запротестував проти реквізиций золотих скарбів православних церков і монастирів (яких були тисячі), большевики арештували його. В тюрмі сидів він рік (1922—23). По зложенню відомої свого часу декларації випущено його на волю. Правда, що ця тюрма спопуляризувала його імя в очах віруючих мас, але до церковного відродження нічим не причинилася.

Проти офіціяльного, так би сказати, Тихонівського православя, що йшло старими шляхами, зродилася т. зв. „жива церква“, яка поставила собі за ціль компроміс із пануючими обставинами та ладом. Большевики ту церкву піддержали. На її чолі став епископ Антонін і пристало до неї багато визначних спосібних священиків споміж старих церковних достойників.

На Україні стихійно народилася українська національна церква, що московського патріярха не признала та приняла автокефальний принціп. Проти неї большевики висунули й живу церкву. Прикильників Тихона майже не стало. Україна отже з Тихоном і московським центром зірвала.

Такою лишив по собі московську православну церкву патріярх Тихон. Слід зазначити, що зпід його впливу вирвалася і православна церква під Польщею. Колись велика, сперта на московському самодержавію, церква розвалилася, розлетілася на атоми саме за часів Тихона. Ясно, що йому важко було все це переживати та з усім цим погоджуватися. Та не було і не могло бути в нього ніякої сили, щоби цей розклад православя спинити. Обставини і невмолима льогіка революційного життя тільки сприяла тому розкладові та занепадові. Серед таких обставин зійшов у могилу патріярх.

В. М.

Боротьба за владу.

Довкола сензаційної кандидатури Гінденбурґа.

До останньої хвилини урядові німецькі партії і чужина не вірили в можливість поставлення кандидатури Гінденбурга. Ліві німецькі партії радили над питанням, чи з огляду на чужину не слід ужити засобів, щоби до такої кандидатури не допустити. Наслідком нарад між державним канцлером Лютром і міністром закорд. справ Штреземаном є офіціяльна стаття в „Цайт“, органі Штреземана, що має на меті відповісти на питання про шкідливість такої кандидатури. „Цайт“ заявляє, що закордонна політика йтиме надалі тим самим шляхом, що згадана кандидатура не може їй перешкодити, що Гінденбурґ завсіди стояв на боці внутрішніх та зовнішніх справ, що завдяки його заслугам не вибухла підчас революції горожанська війна і що колиб він навіть був вибраний президентом, то не міг би вести иншої політики як конституційної і не мав би впливу на закордонну політику. Не тільки політики з Volksspartei, але й торговельні кола ставляться до кандидатури Гінденбурґа вороже.

Американська преса гукає одноэгідно, що Гінденбурґ є втіленням політики Вільгельма і його кандидатура є однозначна з продовжуванням духа старого режіму. Найбільше схвилювання замітно у Франції. Всі партії згідні в тім, що виборчий успіх Гінденбурга був би катастрофічним ускладненням міжнародного становища. Першою відповіддю на такий успіх було би з боку Франції продовження окупації Рурщини та Надренії. Офіціяльний „Temps“ заявляє, що закордонна політика Лютра та Штреземана скинула нині свою маску і що з теперішнім німецьким урядом неможливо вести переговори щодо замирення Европи.

З другого боку поява Гіндербурґа на виборчому овиді спонукала бльок республиканських партій до гарячкової діяльности. Кандидат того бльоку Маркс особисто буде обїздити всю Німеччину з програмовими виборчими промовами. Взагалі німецька преса бє в бадьорий тон і предсказує Гінденбургові провал.

Як переведено шкільний плебісцит?

Вичаз громад Чортківщини, які внесли шкільні декляраціï з домаганням української мови навчання.

1) Антовів внесено 33 декляраціï за 3[illegible] дітей, 2) Базар 100 дек. за 125 діт., 3) Білобожниця 40 дек. за 55 діт., 4) Бичківці 45 дек. за 54 діт., 5) Біла 92 дек. за 105 діт., 6) Джурин 94 дек. за 128 діт., 7) Пляшківці 53 дек. за 71 діт., 8) Долина 43 дек. за 49 діт., 9) Заяць 129 дек. за 156 діт., 10) Залісе 72 дек. за 94 діт., 11) Заболотівка 61 дек. за 73 діт., 12) Калинівщина 36 дек. за 43 діт., 13) Коцюбинчики 53 дек. за 67 діт., 14) Колиндяни 56 дек. за 72 діт., 15) Коссів 69 дек. за 84 діт., 16) Мухавка 62 дек. за 81 діт., 17) Нагоряни 42 дек. за 59 діт., 18) Полівці 78 дек. за 103 діт., 19) Пробіжна 62 дек. за 72 діт., 20) Ридодуби 38 дек. за 53 діт., 21) Ромашівка 48 дек. за 57 діт., 22) Росохач 100 дек. за 29 діт., 23) Скородинці 48 дек. за 63 діт., 24) Слобідка Звиняківська 27 дек. за 52 діт., 25) Свидова 74 дек. за 92 діт., 26) Сосулівка 73 дек. за 93 діт., 27) Угринь 85 дек. за 113 діт., 28) Улашківці 63 дек. за 79 діт., 29) Хомяківка коло Ягольниці 33 дек. за 54 діт., 30) Черкавщина 36 дек. за 43 діт., 31) Шманьківці 55 дек. за 71 діт., 32) Шманьківчики 64 дек. за 67 діт., 33) Швайківці 48 дек. за 69 діт., 34) Шульганівка 51 дек. за 67 діт., 35) Ягольниця стара 63 дек. за 83 діт., 36) Вигнанка горішня 64 дек. за 81 діт., 37) Вигнанка долішня 30 дек. за 41 діт., 38) Чортків старий 44 дек. за 58 діт., 39) Чортків місто 38 дек. за 51 діт.

Разом внесло 39 громад 2282 декляраціï в імени 2914 дітей. — Не внесло 5 громад, а то: Білий По-

---

М. ВОЗНЯК. 28)

Шевченко й княжна Репніна.

Ця заборона характеристична без огляду на те, чи шеф жандармів мав тут на думці участь Шевченка в Кирило-методіївськім Братстві, чи пригадав собі колишні обвинувачення батька княжни Варвари Миколи Репніна в украïнофильстві й „сепаратизмі“. В часі польського повстання в 1831 р. князь Репнін успів відразу поставити кілька козацьких полків. Швидкість і справність, з якою він доконав організації полків, використали його противники для обмови й інтриг проти нього перед царем, словом — це стало одною з причин усунення його з украïнського генералгубернаторства.

Повернувши з заслання, Шевченко бачився з княжною Репніною останній раз 17 (29) березня 1858 р. Розпитувана в 1885 р. про те побачення, казала, що подробиці не заховалися в її памяти, але загальне враження було сумне. Обидвоє старалися „попасти в колишній тон“, одначе десятилітнє заслання викопало між ними прірву. Княжні видалося тоді, що „Шевченко вже цілком потух**“). Одначе до самої своєї смерти в 1892 р. княжна зберегала свято память про великого страдника, любила оповідати про своє знайомство з ним і живо цікавилася всім, що писано про Шевченка по російських журналах**).

КНЯЖНА РЕПНІНА ПРО СЕБЕ.

ДІВЧИНКА.

> Всему я верила, всему,
> но кто поверил моей вере?!

ДВАНАДЦЯТИЛІТНЯ.

Вона памятає, що колись то в дитинстві вона мала нагоду бачити двох закоханих; тоді в її думках це не так називалося; вона не знала слів, її думки були живі, різкі, різнобарвні, але безіменні; не було кому їх передавати, до чого ж слова? вони не потрібні їй, вона не відчуває бажання перелити ні в кого тихе, неясне, але чисте й тиходріжуче почування: вона береже його для себе. Вона памятає про закоханих, колись вона знайшла записку від *неї* до *нього* й читала з діточим сміхом, із якимсь захопленням тому, що це бісило її наставницю, але серце не сміється з почування, воно приймає його яко своє знайоме, рідне й в душі девятилітної дівчинки глибоко й назавсіди захованася память про цю таємничу записочку, що її упустив наречений і сьогодні певно забув... Одначе вона нічого не забула... вона памятає тінистий, самітний парк, куди її водили оцалік від людей (її виховували тінисто й самітно) й у цім парку вона зустрічаєновоженців, тих самих, до котрих належала записка: вони ходили обнявшися! й цього вона не забула. І ось їй 12 років і жива, легковірна дівчинка вже не засипає зараз, коли їй велять спати, але мріє й безіменне кохання киває ласкаво головою як знайомій, — і вона тихо засипає під шепіт своїх власних солодких речей. При ній оповідають про молодого чоловіка, його хвалять, і вона, не бачивши його ніколи, покохала його, подружилася з ним у думках, пише до нього в думках записки, ходить із ним обнявшися в тінистім парку!... За дня вона безжурна дитина, пустує, вчиться, наражується на докори, плаче, бавиться — увечері вона зародок пристрастної жінки — вона бореться знову за свою мрію, засипає з нею. — Але ось думки инших поволі тиснуться до її голови, й вона починає страждати: (без крови не буває щеплення), вона боїться нового слова, значіння котрого її розум не може цілком зрозуміти, це страшне слово стоїть в її захистнім серці як чужий понурий приблуда, воно здійснюється в її уяві в чімсь невідомім, недобрім. Воно тривожить її сон, воно відганяє її радісні, таємні безіменні мрії, але що це за слово? деколи одно, деколи инше; раз заговорили їй про антихриста... й пояснювали їй, як говориться по діточому, себто неясно, їй, котрій ясність потрібна як пташці повітря, як рибці свіжа течія, й вона почала боятися антихриста. Ісус такий добрий, він любить дітей, антихрист не він, він против Ісуса, Ісус — Бог — страшно бути проти Бога, й той, котрого в діточій маячні вона боїться побачити в кождім темнім кутку, може звитися їй тому, що вона грішна! Вона зрозуміла гріх — і чар гріха. Ой, леле, леле, Ева зїла не ціле заборонене яблоко, і своїм пізнім потомкам зоставила доїсти його! Мрія кохання, про яку вона й рідній матері стидалась би оповісти, уявляється їй уперше гріхом, і вона почуває, що гріх має чар, що вона не в силі його побороти, вона почуває це та боїться антихриста, й переслідувана страхом і шарпанням, вона встає з дитячого ліжка й кладеться з сестрою, щоб присутністю живої істоти наповняти страшну пустиню, де страшно рикають не її думки, але чужі думки, з іменами, з страшними іменами... Минають дні, минають роки, вона бавиться та страждає, вона приймає даний вигляд, передані думки, вона ніщо, вона безбарва дівчинка, як усі дівчата, й ось їй 18 років.

ВІСІМНАДЦЯТИЛІТНЯ.

О серце, серце, куди рвешся, леле! Вона задумується, дивлячися на зоряне небо, прислухується шелестові листя, ляскотові соловія, журкотові струмка, вона вже не вдоволяється внутрішньою мрією, їй потрібна розмова, природа підтакує їй так тихо, так привітно, так солодко...

Але ось вона входить у світ, вона дивиться на людей, вона до всіх усміхається, вона вдячна за все, від неї вимагають приличности, вона не [illegible]инна бути ні занадто веселою, ні задумув[illegible] безбарвність, в яку старалися одягти дівчинк[illegible] робиться обовязком панни. Забули, що в ні[illegible] бється серце, що прокинулася душа, що уста хочуть виспівати гимн вдячности та щастя, — що все в ній кричить: кохання, кохання! про нього саме ні слова, що святість стараються перемінити в соромітну слабість, фальшиво розуміючи, в чім полягає моральність і невинність для жінки, її псують: вона метеликом перелітала з квітки на квітку, пила мід — грала золотим пилком — і зоставляла отруту, навіть не запримічуючи її, отрута не чіплялася її... отрута віддiлювалася від неї, як олій від води, але ось знову болізно насуваються її нові думки з грішними назвами, думки, від яких вона румяніє, які конвульсійно давлять її серце, витискають із неї її пекучі сльози... їй не велять іменем чесноти кохати, заховуватися, плакати!...

(Докінчення буде.)

*) Тамже, стор. 20—1.
**) Н. С. Памяти кн. В. Н. Репниной. (Кіевская Старина, т. XXXVI, стор. 313).

ґік і Семаківці тому, бо в них є лише малий процент українського населення, Саліпка і Слобідка Джуринська як мазурські оселі, а Ягольниця місто зі страху перед утратою заняття в місцевій фабриці тютюну.

Таємнича рука...

Довкола вбивства Баґіньского й Вечоркевіча.

Пан міністр Ратайскі відповів на соймову інтерпеляцію у справі вбивства політичних вязнів Баґіньского й Вечоркевіча жандармом Мурашком так, як личить міністрові: він гостро осуджує злочинний вчинок, а винуватці будуть покарані. Поки що жертвами впали стовпецький староста й один аспірант поліції, які безправно дозволили Мурашкові ввійти до вагону арештантів. Виєснення міністра, якого всі навіть ждали з такою нетерпеливкою, нічого не виснило. А тимчасом то тут то там являється у недискретній пресі якийсь натяк то знову причинок до біографії характеристичного „героя нашого часу". І стає лише одно що раз ясніще, а саме що ціла справа — далеко не є такою ясною, як здавалось би на основі скромної міністерської заяви.

Передусім виявилося, що Мурашко ніколи не був вязнений ані переслідуваний большевиками, отже його пімста за особисті кривди зразу стає у високо підозрілому світлі. Адже відомо, що Мурашко, цинічно покавши трупом двох скованих вязнів, кричав патетично: „Польща вибачить мені це!" і покликувався на свої муки, які зазнав від большевиків, що три й ставляли його „під стінку".

За те чуємо, що в новгородському повіті для нікого не було тайною, що Мурашко займав високе становище в тайній організації П. П. П. (Поготове Патріотуф Польскіх). Навіть львівський „Вєк Нови", який остаточно віддав до архіву свої передвоєнні демократичні традиції і займається тепер виписуванням пеанів в честь Кайдана і його віковічних заслуг (на днях уділив цілу статтю на цю тему!), передруковуючи ревеляції варшавського „Курєра Поранного", звякився на увагу, що „крок Мурашка", щойно як виконавця тайної організації, яка досіль безумовно має свої ячейки, був би зрозуміли, бо инакше трудно уявити собі, щоби людина зі середньою освітою (Мурашко має скінчену гімназію — Прим. Ред.) могла здобутися на такий відрух, не рахуючися з консеквенціями..." Фактом є що вся польська преса, ґльорифікуюча у свій час Невядомского і т. п. кривавих героїв П. П. П., поруч із формальними звуками „обурення" на вчинок Мурашка — фактично також ґльорифікує його. І так у „Жечпосполітей" з дня 8. ц. м. Юноша-Гловскі у цілому великому фейлєтоні порівнює Мурашка з убийцем Воровского Конраді́м, патетично розказує дальше казки про муки Мурашка, зазнані у большевиків, і вже тепер накликує суд до виправдання нечуваного злочину!

Але мабуть не тільки з П. П. П. звязана недавня минувшина Мурашка, що штовхнула його до ганебного вбивства. Оце той самий „Кур. Пор." оголосив сензаційне відкриття, що жандарм Мурашко є ідентичний з коронним свідком прокуратури сержантом Мурашком з першого процесу проти Вечоркевіча і Баґіньского. Тоді то оборона виказала, що сержант дефензиви Мурашек по всій імовірности був не тільки сліпим виконавцем наказів свого зверхника Вечоркевіча, але й його довірочним спільником. Поведінка Мурашека на першій розправі була настільки підозріла, що до другої розправи вже не покликали його на свідка, — але теж і не посадили на лаву обвинувачених. Виходилоб з того, що він був свідомим платним провокатором, приставленим до Вечоркевіча; але не виключено теж, що він побачив хиткий ґрунт і в час просто зрадив свого спільника, щоби запевнити собі безкарність. Тепер наново виринає поліцист Мурашко, замикаючи раз на завсіди уста головним акторам справи, якої варшавські процеси далеко не вияснили в усіх її напрямах.

Що правда, міністерство внутр. справ спростовує (щойно в два дні після появи ревеляцій!), що б. свідок з процесу Вечоркевіча і Баґіньского сержант Болеслав Мурашек не є ідентичний з убийцем Юзефом Мурашком, — а проте дивна схожість двох імен, що виринули у таких дивних обставинах, мимохіть насуває всілякі сумніви. Та й самий „Кур. Пор." не вдоволяється мініст. спростуванням і жадає вияснення: що сталося з отсим свідком Мурашеком і де він тепер?!

Біографія Иосифа Мурашка є надзвичайно темна й загадкова. Син охранника російської охрани, православний, типічний — як записує „Роботнік" — чорносотенець, був офіцером в добровольчій армії ген. Довбура-Мусніцкого. Потім виринає як старшина польової жандармерії на пограничу Латвії і вславився зі своєї жорстокости супроти Латишів. Оженений з „графинею Апраксін" зазишає її в 1920 р. на радянській території і з того часу говорять його, що постійно комунікувався з большевиками за посередництвом жінки.

Цікавими є теж деякі характеристичні моменти з життя злочинця. І так в місцевости Іва пов. Володкин, Мурашко, як тамошній командант поліційного постерунку, підпивши собі на забаві у місцевого судді, попрібивав у передпокою цвяхами до помосту кальоші гостей і вдоволений реготався, коли гості були збентежені таким його „дотепом". Також, в Іві, перебив баґнетом одну жінку, за що його й перенесено в друге місце. Давнійше ще Мурашко забив на місці одного улана, який ставляв спротив при арештуванню; справу затушовано і Мурашкові обійшлось те вбивство безкарно. В 1924 р. бешкети Мурашка досягли того ступня, що його віддали до шпиталя під обсервацію психіятрів. М. н. тоді кружляли поголоски, що Мурашко доходив у своїх садистичних нахилах до такого звірства, що вязав свою жінку мотузом і припікав її тіло папіроскою.

— З наведеного висше виходить, що мотивом убивства на всякий випадок — не був його польський патріотизм! „Курєр позн." питається вирост: „чи агент Мурашко з власного почину доконав убивства? чи може з виразного наказу заінтересованих у тім, щоби Баґіньскі і Вечоркевіч не зрадили їх колинебудь?" Чи заараижувала вбивство ППП. або яка инша ультрапатріотична польська інституція? І взагалі: яка таємнича рука кермувала рукою такого темного індивідуума, як Мурашко?

„Неробство" одних і „робота" других.

(Стаття надіслана.)

На ріжних зборах, по всіх часописах ріжного політичного напрямку говориться й пишеться, що наша інтеліґенція (особливо сільська) не організує народу і нічого не робить. Особливо тикають тим в очі нашому духовенству. Тай треба признати, що це по части й правда, що наша інтеліґенція, зокрема ж духовенство замало займається народніми справами. Але я спитаю, хто робить тую народню роботу, яка тепер ведеться? Таки інтеліґенція! Що її за мало, цьому винні політичні й економічні обставини. Инші народи вже перед війною були політично, економічно й культурно сильні, тож і не диво, що й після війни скорше піднялися з упадку (як Німці, Мадяри, Турки, Болгари). Ми Українці для світа не істнували, самі про себе ледви животіли, тож по страшнім воєннім лихоліттю не можемо так легко відбудувати з руїни нашого народнього господарства.

[illegible] матеріяльна руїна села дуже утруднює цю роботу. Але чому закидається неробство лише священикам? А наше колись таке рухливе учительство, — хто про нього чує? А наші судді й инші державні урядовці? Хто про них чує? Правда, — вони залежні, їх можуть зредукувати, тож мусять „берегтися". Але зі священиками чиж ліпше стоїть справа?

[illegible] Чиж це не може денервувати і найсильніщих характерів! Але що й говорити про залежну нашу інтеліґенцію? Подивімся, скільки є діяльних наших адвокатів, лікарів, інжинірів, ба навіть наших студентів, тих — мовляв неб. Ол. Борковський — „громовержців!" Якіж вони відважні на своїх зборах, на вечерницях! А чи богато їх можна найти при роботі на селі? Але бували випадки, що ці молоді люде, пірвані кличами крайних програм, підкопали авторітет старих діячів, захопили провід (от хочби в кооперативах) і зруйнували доробок нераз цілого покоління (Комарно).

А тепер можна завважати тенденцію відсувати священиків від роботи, вправді під кличем радикалізму, але не того ідейного пок. Павлика, котрий знав оцінити позитивну роботу „попів", але радикалізму на хрунівськім підкладі. Один дуже визначний член радикальної партії, хлоп-богач, котрий до війни сидів в довгах, підчас світової війни вкрутився до староства за контрольного комісаря (він скінчив виділову школу!) і.... купив собі каменичку у Львові. За української влади він, розуміється, зістав рільничим комісаром, був великим патріотом, дідичі годували йому худобу за дармо, він вказував, де реквірувати збіжжя й возив додому державне вугілля, кричав все „наліво! наліво!" (така тоді була мода), пропаґував навіть ідеї большевизму. Коли наші війська пійшли за Збруч і він пійшов з нашим урядом і сповняв функції якогось аґітатора при українськім війську. Коли повернув, всі наші великі й малі патріоти, священики, світська інтеліґенція, селяне сиділи в Бериопах, Люблині, Домбю, але нашого „радикала" навіть до старoства не тягали, не то щоб його арештувати. Коли сусідний дідич парцелював фільварок, він без перешкоди купив понад 20 моргів землі. Очевидно заробив на Україні гроші, бо купив за готівку. Коли були вибори до польського сойму, арештували місцевого священика і 8 селян, а нашого „радикала" лишили на волі і 51 прц. виборців прийшло до голосування (в чисто українському селі!) Розуміється „радикал" не голосував, тож справа з купном двірського поля стала псуватися; ну, від чогож голова на карку і кс. посел Ількуф?! Наш „радикал" і з ним познакомився і справа пішла на добру дорогу. Воєвідство іменувало повітову раду і нашого „радикала" заіменувало членом цієї ради, хоча він занимав високу ранґу в управі радикальної партії. Як правовірний радикал він в Бога вірив, але решта християнської віри—це забобон, попівські вигадки, попи — то самі дармоїди, деруни і т. д. Але коли ставив хату, то закликав знахора-ворожбита, щоби йому вказав місце, на котрім буде добре вестися. Він був в місцевій кооперативі зразу в управі, опісля головою надзірної ради. Та показалося, що зі своїми „партійними" товаришами так богато лиха накоїв в кооперативі, що не вважаючи на попертя „пароха", викинули його і його „радикалів" з управи і надзірної ради кооперативи, а пароха упросили зістати головою ради. Та треба було якось конечно показатися потрібним громаді, рятувати громаду перед лихом; не перед податками, жандармами і т. п., а перед паламаром. „Паламар за мало і закоротко дзвонить по небіщиках. Дзвонить всього 3 рази на день, а як іде похорон, то за коротко дзвонить, треба скинути його з паламара; таж дзвони громадські, кожний має сам по своїм небіщику дзвонити". Людей легко підбурити під кличем „не дай!" „Не дати дякові пенсії (щось 100 корон річно), бо він за дорого бере; а установити йому за треби тільки брати, що перед війною (1. к=1 зл.). Відобрали паламареві цвинтар косити. То все співалося до пароха, котрий тішився в громаді й околиці найбільшим довірям, котрий в часі війни і по війні багато стратив, сидів по таборах і криміналах, але відновив читальні, відновив або заснував кооперативи і ними інтересувався. Такого пароха лихословити було заслугою перед власть імущими, його відсунути від роботи—це якраз доказ, що священики нічого не роблять. І от наш „радикал" постарався, що одна місцева кооператива відобрала своєму членові парохові повновласть заступати її на зборах Ревізійного Союза, друга не хотіла дати йому такої повновласти, бо, мовляв, „попи організуються, хочуть взяти в свої руки Союз Ревізійний, а тоді пропало наше народнє життя". Ба, що більше, коли в сусіднім селі мали відбутися збори читальні „Просвіти", котру цей парох відновив по війні і довший час був її головою, котрий врятував у щадниці значну вкладку і цим причинився до будови читальняного дому—того священика навіть не запросили на збори. А збори аранжував п. „радикал", як делеґат філії „Просвіти". Цей пан дуже рухливий—між фірами кожного торгу. Він занявся навіть скликанням радикального віча, він великий патріот. Він кандидат на посла до польського сойму і вже рахує собі, що йому цей патріотизм оплатиться: з 800 зл. місячної платні 300 зл. видасть на свій прожиток, а 500 сховає до кишені. А які впливи!...

Це один примір. Та таких примірів в Галичині найдеться більше. „Священики нічого не роблять — геть зі священиками". А варта би обчислити роботу священиків в читальнях, кооперативах і инших сільських і повітових установах. Давнійше такі дати були в шематизмах епархіяльних; та тепер инші часи...

Священик.

НОВИНКИ.

— **Конфіската.** Вчорашнє число часопису сконфісковано за одно місце вст[illegible] ної статті „Одно з наших занедбан[illegible]" де два місця статті „Го лос з тюрми". (92-[illegible])

НАДІСЛАНЕ.

За надіслане редакція не відповідає.

— **Спогади Чикаленка I. ч.** як ми заповіли, вислали ми нє протязі минулого тижня безплатно, за порученням, усім нашим передплатникам, що передплатили наш часопис на I-ше чвертьріччя, а заплатили до 31. березня ц. р. — Належність оплати почтової в квоті 50 сот. просимо виплачувати в передплатою на квітень, або додати її при висилці на травень ц. р. З огляду на те, що друкується що 2. і 3. частина, як додатки чвертьрічним передплатникам за II. і III. чвертьріччя ц. р., усі інші Вп. Передплатники, які з деяких причин не одержали I-ої частини, а бажалиб мати цілість з 3 частин, можуть набувати її в Адміністрації „Діло“ до 1. травня ц. р. по ціні 2·50 зол. Хто бажав би висилки почтою, нае на пересилку надіслати 50 сот.

— **Ще пашпортові полекші.** Міністр. внутр. справ доручило воєвідствам видати розпорядок, щоби лікарські свідоцтва для видачі „полекшуючих“ пашпортів видавали тільки урядові лікарі і тільки тоді, коли лікування в краю є неможливе.

— **Гарна цифра.** Воєнний міністр Сікорскі підчас свого побуту в Парижі заявив представникові „Matin-a“ з вдоволенням, що збройний стан Польщі поправляється щорічно. Нині Польща має 45 дивізій, а за два роки матиме 70. 4 мільйони людей належить уже нині до війська. Є це необхідне з огляду на одночасні погрози Берліна, Москви, а також становища... Англії!

— **Незрозумілий „Львів“.** Українська робітня штучних квітів у Стрию післала п. Е. Д. до Львова листівку адресовану по українськи. Адресат не дістав цієї листівки, бо для урядника у Львові було незрозуміле місце адреси: він поклав коло назви „Львів“ великий знак запиту, — але це не перешкодило йому підчеркнути тут же на печатці названої української фірми місцевість „Стрий“ і написати біля того „zwrot!“

— **Новобранці гр. кат. обряду** річника 1899 і 1900. покликані на перші вправи з огляду на свята, можуть явитися до своїх відділів замісць 20. — щойно 22. п. м.

— **Тим український учитель.** Управитель школи Іван Бачинський Українець в Годвишці (Рудеччина) скликав людей до школи і говорив, що „ржонд“ „гнівається“ за те, що батьки дітей внесли декларації в справі української мови навчання в місцевій школі. Тому він (управитель школи) радить, щоби тепер батьки підписали другі декларації з домаганням введення польської мови навчання. З браві повірили і майже всі за вийнятком 2—3 підписалися на нових деклараціях. На другий день опамятались ті, що підписали декларації, і вислали депутацію до шкільного інспектора в Рудках, щоби звернув їм їх декларації, але п. інспектор заявив депутації, що вправді п. Бачинський приносив „якісь“ декларації, але він їх не приняв, бо п. Бачинський як кождий учитель такою роботою не повинен займатись. Що з тими деклараціями тепер сталося, нікому невідомо.

— **Напасть на ґладкій дорозі.** П. Хамайдес, ресташратор з Жовківської вул. 75, розказує нам свою пригоду, яка є лише маленьким причинком до панівуючих у славній нашій „столиці“ правових порядків. П. Хамайдес пішов цими днями до контори ресторану в готелю Жоржа в одній торговельній справі. На коритарі стрінув його якийсь добродій, який грубо спитав, чого йому треба, а коли він заявив, що хоче говорити з самим власником ресторану, замісць відповіди — дістав здорового стусана. Коли він запротестував проти такої напасти, незнайомий панок витягнув бравнінґ і в присутности кількох свідків вдарив ним п. Хамайдеса так сильно, що той упав без чуття на землю. Коли невинно побитий прийшов до памяти, пішов на поліцію домагатись справедливости. І ось пройшов тиждень, і хоча покривдженого разпорав запевняють, що зроблено „дохоження“, і хоча відомою є особа напасника (є ним власник ресторану в готелю Жоржа Пар) т. Хамайдес не дістав досіль жадної сатисфакції. Потішаємо його, що його кривда є дуже невеличка в порівнанні з тим, що діється довкола і що він — може ще дуже довго ждати покарання напасника.

— **Смерть визначного книгаря.** У Липську помер відомий у всьому світі книгар Бедекер, видавець найкращих підручників до подорожі на всіх мовах.

— **Смерть полководця з останньої війни.** У Відні помер австрійський фельдмаршал Пфлянцер-Батлін, що якийсь час проводив армією в Карпатах, відомий зі своєї жорстокости.

— **Наступник палестинського комісаря.** На місце найвищого комісаря Палестини сера Семюеля приходить полковник сер Натю Натан, Жид, губернатор кольонії Гон-Конг, дуже талановий організатор в англійських кольоніях.

— **Релігійний конґрес миру.** У 1928 році відбудеться в Ню-Йорку конґрес представників усіх релігій, з ініціятиви церковної унії основаної відомим міліярдером та філянтропом Карнеґі. Метою конґресу: забезпечити міжнародній мир через вплив усіх релігій на своїх вірних. Комітет складений з 1000 осіб має представників таких релігій: християне, магометанські Жиди, будисти, визнавці Конфуція, Шінтоїсти, Таоісти, Гіндуси, Парси, і ин.

Памятаймо: Рідна Школа — це народня фортеця, це певний захист у добі лихоліття!!

Дописи.

Підбірці (н. Львова).

Пишуть нам: Слід звернути увагу нашого громадянства на небезпеку польонізації доокольних львівських сіл. Візьмім як приклад Підбірці. У цьому селі щораз частійше трапляються випадки, коли наші дівчата виходять замуж за Мазурів з Прус. Невжеж вони роблять це виключно задля матеріяльної користи, чи може це вина наших земляків, що хотять видержати у світськім целібаті? Ще більше загрожене село Борщевичі, де наша молодь, скінчивши школу, перекабачується на латинство. В минулому році були такі два випадки. Один учених академічної гімназії, син нашого господаря І. Бойка, вписався на правничий факультет і „перемінився“ не знати чому, з початку шкільного року. Другий Іван Кріль з Пикуловичі, що був рік у духовнім семинарі, брав колись участь у визвольній війні і був студентом нашого університету, тепер ходить на державний університет, перебуває виключно лише в польськім товаристві, а навіть приятелює... з поліцаями!

ОПОВІСТКИ.

Львівський український театр И. Стадника у Львові.

В понеділок дня 13. квітня о 7·30 вечером премєра-новинка „ДНІ НАШОГО ЖИТТЯ“, ефектовна песа. 1—1

Нові Великодні листівки У. П. Т. (рис. П. Ковжуна) можна набути у всіх Книгарнях, Народних Базарах, Народних Торговлях і Торговлях папером так у Львові як і на провінції. 1744 3—3

Позір Бережанщина! Кружок УПТ. в Бережанах устроює з днем 27. квітня ц. р. двомісячний курс приготовний до гімназії. Ті, що бажають з него користати повинні негайно зголошуватися в канцелярії Кружка УПТ. (канцилярія адв. д-ра Хиліяк). 1—1

Курс шерму отвирається при Соколі-Батьку. Охочих проситься зголошувати в канцелярії Сокола-Батька у вечірних годинах. Висоту оплати означиться залежно від числа зголошених. Години вправ означиться за обопільним порозумінням, але без нарушення до тепер усталеного подїлу годин. Речинець зголошень до кінця квітня ц. р. — **Руханкова секція С. Батька.** 1790 1—2

Замісць вінця на домовину бл. п. Евгенії з Моровиків Сілкської, жени священика в Петранні, складає 20 зол. на „Рідну Школу“ А. Моровик — мама. За жертву щиру подяку складає Головна Управа У. П. Т. 1789 1—1

Краєвий союз кредитовий, кооператива з обмеженою порукою у Львові — тепер **Центральний кооперативний банк,** в скороченню „Центробанк“ у Львові (ринок ч. 10) повідомляє своїх дотеперішних членів, що на підставі постанов зміненого статута союза — обовязані вони є до 15 мая 1925 включно доповнити свій удїл до висоти щонайменше 25 (двайцять пяти) золотих, так як в противнім случаю з висше згаданим речинцем перестають бути членами Краєвого союза кредитового, тепер „Центробанку“. 1787 1—3

Дрібні оголошення.

ОГОЛОШЕННЯ.

За оголошення Редакція не відповідає.

Подяка.

Почуваємося до милого обовязку зложити прилюдно сердечну подяку Впов. д-рови Ізидорови Вільдерови, лікареві в Дрогобичи, за вилічення нашого сина і брата Юрка Ратальського уч. VII. кл. української гімн. в Дрогобичи з невилічимої майже недуги (тиф). За батьківську опіку, без огляду на час, за тяжкий труд, за приноровлення найновійших здобутків медичного знання, чим урятував життя, хай йому Всевишній сторицею нагородить.

Василь Ратальський зріднею.

1784 1—1

Ширіть наш часопис!!

Ширіть наш часопис!

За редакцію відповідає О. Костик. Видає Видавнича Спілка „Діло“ З друкарні Видавничої Спілки „Діло“, Львів Ринок ч. 10